

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "vrd" md.; *Lisânü'l-Arab*, "vrd" md.; *Kâmus Tercümesi*, II, 52; Nesâî, *Amelü'l-yeum ve'l-leyle* (nşr. Fâruk Hamâde), Beyrut 1407/1987, s. 90; İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-yeum ve'l-leyle* (nşr. Abdülkâdir Ahmed Atâ), Kahire 1389/1969, s. 1-5; Ebû Tâlib el-Mekkî, *Kütü'l-kulûb*, Kahire 1961, s. 4, 14, 81, 83; Süleimî, *Tabakât*, s. 50; Kuşeyrî, *er-Risâle* (Uludağ), s. 173, 291, 298, 464, 598; Hücvîrî, *Keşfü'l-mağcûb* (Uludağ), s. 492, 516; Gazzâlî, *İhyâ'*, I, 427-468; Abdülkâdir-i Geylânî, *el-Ğunye li-tâlibi tarîkı'l-hak* (nşr. Tevfik el-Velîd), Bağdad, ts. (Mektebetü's-Şar'ki'l-cedîd), 1074; Bâharzî, *Evrâdü'l-ahbâb ve fuşûşü'l-âdâb* (nşr. İrec Efşâr), Tahran 1345 hş., s. 1-2; Nevevî, *el-Ezkâr*, Dimaşk 1391/1971, s. 8-10; Azîz Neseфі, *İnsân-ı Kâmil: Tasavvuf ta İnsan Meselesi* (trc. Mehmet Kanar), İstanbul 1980, s. 121, 181; İbn Atâullah İskenderî, *Tasavvuf Hikmetler* (trc. Mustafa Kara), İstanbul 1990, s. 26, 29; Zehebî, *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 939-940; İbnü'l-Mülakkin, *Tabakâtü'l-evli-yâ'*, s. 167; Taşköprizâde, *Mevzûâtü'l-ulam*, II, 247; Hüsameddin Bursevî, *Mühimmâtü'l-mü'minîn*, TSMK, Bağdat, nr. 189, vr. 23^b; *Keşfü'z-zunûn*, I, 200, 669; II, 1447, 1517, 1566, 1654; Meclisî, *Bihârü'l-envâr*, Beyrut 1403/1983, XCI, 372; XCII, 1-200; Fâzil Paşa, *Şerh-i Evrâd-i Mevlânâ*, İstanbul 1283, s. 2-5; Harîrî-zâde, *Şerhu Virdi's-settâr*, İstanbul 1287, s. 1-10; Prizrenli Süleyman Efendi, *Vird-i Settâr Şerhi* (haz. Alaeddin Yayıntaş), İstanbul 1988, s. 3-4; Gümüşhânevî, *Mecmû'atü'l-ahzâb*, I; III; İbnülemin, *Son Asır Türk Şairleri*, I, 371; III, 1665; İzzâhu'l-meknûn, II, 75, 117, 352, 366, 408, 712, 726; Karatay, *Arapça Basmalar*, s. 441; Abdülbaki Göpınarlı, *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*, İstanbul 1963, s. 110-119; Muzaffer Ozak, *Zînetü'l-kulûb*, İstanbul 1973, tür.yer.; Özege, *Katalog*, IV, 1645; Pakalın, I, 573; İsmail L. Çakan, "Amelü'l-yeum ve'l-leyle", *DA*, III, 27-28; Süleyman Uludağ, "Delâilü'l-hayrât", a.e., IX, 113-114.

MUSTAFA KARA

EVİRÂDÜ'L-AHBÂB

(Aurad al-Ahbab)

Ebû'l-Mefâhir Yahyâ b. Ahmed el-Bâharzî'nin (ö. 736/1335) tasavvuf âdâbına dair Arapça eseri.

Müellif ünlü sûfî Seyfeddin el-Bâharzî'nin torunlarından. İyi bir öğrenim gören ve ailesi aracılığıyla tasavvufa intisap eden Ebû'l-Mefâhir Yahyâ Horasan'dan yola çıkıp Azerbaycan, Irak, Suriye ve Mısır'a gitti. Bu bölgelerdeki tanınmış âlim ve sûfilerle görüştü. 712'de (1312-13) dedelerinin tasavvufî faaliyetlerde bulunduğu Buhara yakınlarındaki Fethâbâd'a döndü ve burada vefat etti.

Bâharzî, Zilhicce 724'te (Aralık 1324) tamamladığı, tam adı *Evrâdü'l-ahbâb ve fuşûşü'l-âdâb* olan eserini kaleme

alırken Ebû Tâlib el-Mekkî'nin *Kütü'l-kulûb*, Ziyâeddin Ebü'n-Necib es-Sühreverdi'nin *Âdâbü'l-mürîdîn*, Şehâbeddin es-Sühreverdi'nin "*Avârifü'l-ma'ârif*", Necmeddin-i Kübrâ'nın *Risâletü'l-ħalvet* ve *Risâleteyn fi âdâbi's-sûfiyye*, Seyfeddin el-Bâharzî'nin *Risâletü vaşîyyeti's-safer*, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin *Hilyetü'l-abdâl*, *Künhü mâ lâ büdde li'l-mürîd* adlı eserleriyle *el-Emrû'l-merbû't* adlı risâlesi ve Ebû Abdullah el-Mercânî'nin *Menâzilü'l-mürîdîn*'inden faydalandığını söyler. Müellif eserini *Evrâdü'l-ahbâb* ve *Fuşûşü'l-âdâb* adlarıyla iki ayrı kitap olarak tasarlamıştır. Mukaddimeye kitabın iki bölümünü ibaret olduğunu belirttiğinden sonra birinci bölümde (evrâdü'l-ahbâb) virdler ve vakitleri, ibadetler, müridin görevleri, şeyhlerin şecereleri, tasavvufî makamlar, aklin yetersizliği gibi konular; ikinci bölümde (fuşûşü'l-âdâb) süflerinin inanç ve ahlakları, geçim yolları, giyecekleri, semâları, müridlik ve müridlerin davranışı, hizmet şekilleri, hamam âdâbı, seyahat ve dönüş vakitleri, halvet âdâbı, çile, riyâzet ve mücâhede şekilleri hakkında bilgi vermiştir.

Ele aldığı konuları sade bir üslûpla anlatan müellif vakfiyesinde eseri istinsah edecek olanlara kâğıt, kalem ve mürekkep sağlanmasına şart koşmasına rağmen kitabın sadece iki yazma nüshasının bulunmasının sebebini anlamak güçtür. Bu tür tasavvufî eserlerin başında yer alması gereken *Evrâdü'l-ahbâb*'in en eski nüshası (istinsah tarihi 797 [1395]) Süleymaniye Kütüphanesi'nde (Nâfiz Paşa, nr. 355), diğer bir nüshası da Taşkent Orta Asya Devlet Üniversitesi Kütüphanesi'nde (nr. 175021) bulunmaktadır. Eserin sadece ikinci bölümü İrec Efşâr tarafından geniş bir önsözle birlikte Tahran'da iki defa yayımlanmıştır (1345 hş., 1358 hş.).

BİBLİYOGRAFYA :

Ebû'l-Mefâhir Yahyâ el-Bâharzî, *Evrâdü'l-ahbâb ve fuşûşü'l-âdâb* (nşr. İrec Efşâr), Tahran 1358 hş.; a.e., nâşirin önsözü, s. 1-44; İbn Battûta, *Seyahatnâme*, I, 416; Safâ, *Edebiyyât*, III, 1262-1263; a.mlf., *Gencîne-i Sûhan*, IV, 175-184; Muhammad İsa Waley, "A Kubrawi Manual of Sufism: The Fuşûş al-âdâb of Yahyâ Bâkharzî", *The Legacy of Mediaeval Persian Sufism* (ed. L. Lewisohn), London 1992, s. 289-310; İrec Efşâr, "Seyfeddin-i Bâharzî", *Mecelle-i Dânişkede-i Edebiyyât*, IV, Tahran 1341 hş., s. 48-53.

RIZA KURTULUŞ

Evrâdü'l-ahbâb ve fuşûşü'l-âdâb adlı eserin ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., Nâfiz Paşa, nr. 355)

